

TANULMÁNYOK

Dante – 700

Szerkesztői előszó a Dante-különszámhoz

A Kultúratudományi Szemle ebben az évben azt a feladatot vállalta magára, hogy tematikus számot ajánl a tisztelt Olvasók figyelmébe. Ezt a vállalkozást elsősorban az indokolta, hogy éppen erre az évre esik Dante halálának 700. évfordulója. A firenzei Sommo Poeta ugyanis 1321. szeptember 14-ről 15-re virradóan hunyta le szemét, miután Ravenna akkori ura, Guido Novello da Polenta megbízásából a Velencei Köztársaságban járt, és visszafelé vezető útja során megbetegedett, ez pedig végzetesnek bizonyult számára. Ma is Ravennában nyugszik.

Olyan kitűnő költő, filozófus és teológus veszett el ekkor, akit már abban a korban is sokan ismertek, fő művéből, az *Isteni Színjáték*ből a köznép is sok részletet ismert, mert annak egyes részeit gyakran felolvasták, vagy lanton előadták. Ugyanakkor Dante nem csupán kiváló költő volt, akinek a szerelmi lírája (versei és tercínái) csodálatot váltott ki abban a korban, és ma is a világirodalom gyöngyszemei közé tartozik, hanem komoly elméleti, filozófiai műveket is írt. Ezek általában a fő mű árnyékában sokáig háttérbe szorultak és ez a jelenség még ma is megfigyelhető.

A Kultúratudományi Szemlének ez a tematikus száma ezt a hiányt is szeretné pótolni, amikor közread olyan tanulmányokat, melyek éppen a teoretikus Dantét mutatják be. A firenzei költő igen sokoldalú életművet hagyott ránk. Elméleti oldaláról egyrészt az akkori korra igen jellemző teológiai és ezoterikus fejtegetéseibe enged betekintést Pál József tanulmánya. A másik hosszabb tanulmány Kaposi Márton tollából pedig Dantét mint filozófust mutatja be. Mindkét kérdésről nagy vita zajlik a szakirodalomban. Nálunk bizonyos korokban voltak, akik egyenesen tagadták Dante katolicizmusát és antiklerikális szerzőnek tartották. Pál József ezt a felfogást nem fogadja el, sőt, egyenesen azt mutatja ki, hogy Dante elmélyülten ismerte a Bibliát és hívő

keresztény volt. Kaposi Márton pedig azzal a nézettel száll vitába, finom érveket használva, amely szerint Dante „naiv filozófus” lett volna. Kimutatja, hogy a firenzei költő, a kor lehetőségeihez képest, kitűnően ismerte a klasszikus filozófiai szerzőket, és miközben kapcsolódott hozzájuk, új szempontokat is érvényesített a filozófiai gondolkodás történetében.

Ezeket a tanulmányokat vezeti be Szabó Tibor tanulmánya, amelyben a szerző felvázolja azt, hogy a magyar kultúra hogyan tekint Dantéra, milyen hatásokat váltott ki a magyar költészetben, prózairodalomban és képzőművészetben. Ez a hatás pedig ma is tart, hiszen az olasz–magyar történelmi, szellemi és kulturális kapcsolatok ezer éves hagyománnyal rendelkeznek és ma is élők.

Szabó Tibor